

Логвинова Н.В.

*студентка 5-го курсу факультету адвокатури
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ФОРМУВАННЯ АДВОКАТОМ ПРЕДМЕТУ ДОКАЗУВАННЯ У СПРАВАХ ПРО РОЗІРВАННЯ ШЛЮБУ

Предметом доказування слід вважати факти, які обґрунтовують заявлені вимоги чи заперечення або мають інше значення для вирішення справи і підлягають встановленню при ухваленні судового рішення, відповідно до ч.1 ст. 179 ЦПК України.

Предмет доказування визначається судом і особами, які беруть участь у справі, на підставі норм матеріального права, які підлягають застосуванню, і протягом процесу можуть в силу тих чи інших причин піддаватися змінам (Харитонов Є. О. Цивільний процес України. Навч. посібник. – К.: Істина, 2012. – С. 219).

Отже спробуємо дослідити, як має сформулювати предмет доказування адвокат, щоб виграти справу про розірвання шлюбу.

У справах про розірвання шлюбу предмет доказування визначається на підставі ст. ст. 109, 112 СК України. Дані норми дозволяють зробити висновок, що коло фактів, які підлягають встановленню в судовому засіданні, залежить від того, чи є взаємна згода подружжя на розірвання шлюбу, а також чи є у подружжя спільні неповнолітні діти. Залежно від поєднання зазначених обставин можливі наступні варіанти.

1. Розірвання шлюбу за позовом одного з подружжя, яке не має спільних неповнолітніх дітей.

Предмет доказування: факт укладання шлюбу; факт відсутності згоди на розірвання шлюбу одного з подружжя; факт відсутності спільних неповнолітніх дітей; факт неможливості подальшого спільного проживання подружжя і збереження сім'ї.

2. Розірвання шлюбу за спільною згодою подружжя, яке має спільних неповнолітніх дітей.

Предмет доказування: факт укладання шлюбу; факт наявності взаємної згоди подружжя на розірвання шлюбу; факт наявності спільних неповнолітніх дітей; факт наявності або відсутності угоди про утримання та виховання дітей; факт відповідності угоди про утримання та виховання дітей їх інтересам.

3. Розірвання шлюбу за позовом одного з подружжя, яке має спільних неповнолітніх дітей.

Предмет доказування: факт укладання шлюбу; факт відсутності згоди одного з подружжя на розірвання шлюбу; факт наявності спільних неповнолітніх дітей; факт неможливості подальшого спільного проживання подружжя і збереження сім'ї; факт наявності або відсутності угоди про утримання та виховання дітей; факт відповідності угоди про зміст і виховання дітей їх інтересам.

Таким чином, загальними фактами, що входять до предмету доказування по всіх справах про розірвання шлюбу, є:

- 1) факт укладання шлюбу;
- 2) факт наявності або відсутності взаємної згоди подружжя на розірвання шлюбу;
- 3) факт наявності або відсутності спільних неповнолітніх дітей.

Спільними неповнолітніми дітьми визнаються діти, народжені у шлюбі, діти одного з подружжя, усиновлені іншим, діти, усиновлені обома з подружжям (Сімейний кодекс України: науково-практичний коментар / за заг. ред. С. Я. Фурси. – К.: КНТ, 2008. – С. 314).

Інші факти включаються до предмету доказування у залежності від конкретних обставин справи. Крім того, предмет доказування ускладнюється, якщо чоловіком або дружиною заявлені вимоги, які можуть бути розглянуті спільно з позовом про розірвання шлюбу.

Предмет доведення має свою специфіку також у випадках, коли з позовом про розірвання шлюбу звертається один з подружжя під час вагітності дружини або протягом року після народження дитини. Причина цього в тому, що згідно ст. 109 СК України розірвання шлюбу в такому випадку може мати місце у випадку, якщо один із подружжя вчинив

протиправну поведінку, яка містить ознаки кримінального правопорушення, щодо другого з подружжя або дитини, якщо батьківство щодо зачатої або народженої дитини визнане іншою особою, або за рішенням суду відомості про чоловіка як батька дитини виключено із актового запису про народження дитини.

Відповідно до предмету доказування мають бути включені такі факти: факт укладання шлюбу; факт вагітності дружини або факт народження дитини не пізніше одного року (навіть якщо дитина народилася мертвою або помер до виповнення їй одного року); факт вчинення протиправної поведінки; факт визнання батьківства зачатої або народженої дитини іншою особою; факт виключення відомостей про чоловіка як батька дитини з актового запису про народження дитини.

Якщо позовна заява пред'являється опікуном одного з подружжя, визнаного судом недієздатним (п.5 ст.110 СК України), то в предмет доказування поряд з іншими фактами повинні бути включені факт вступу в законну силу рішення суду про визнання одного з подружжя недієздатним, факт призначення особи, що пред'явила позовну заяву, опікуном одного з подружжя.

При відсутності згоди одного з подружжя на розірвання шлюбу в предмет доказування повинні включатися факти, що свідчать про неможливість подальшого спільного проживання подружжя і збереження сім'ї. Відповідно до предмету доказування будуть включатися ті конкретні факти, на які посилається позивач у своїй позовній заяві як на підставу своєї вимоги про розірвання шлюбу.

Приблизний перелік обставин, що підтверджують неможливість подальшого спільного проживання подружжя і збереження сім'ї:

- 1) факт зловживання одного з подружжя спиртними напоями;
- 2) факт наявності захворювання на хронічний алкоголізм;
- 3) факт обмеження чоловіка в дієздатності внаслідок зловживання спиртними напоями або наркотичними речовинами;
- 4) факт відсутності між подружжям близьких відносин;
- 5) факт роздільного проживання подружжя протягом тривалого періоду часу;
- 6) факт невідомості місця проживання чоловіка;
- 7) факт подружньої невірності;
- 8) факт наявності фактичних шлюбних відносин з іншою особою;
- 9) факт жорстокого поводження з одним з подружжя або з неповнолітніми дітьми;
- 12) факт неможливості одного з подружжя мати дітей та інші обставини.

Крім того, згідно ст. 111 СК України під час розгляду справи про розірвання шлюбу при відсутності згоди одного з подружжя на розірвання шлюбу суд має право щодо примирення подружжя, якщо це не суперечить моральним засадам суспільства. Заходи до примирення можуть бути прийняті як за ініціативою суду, так і на прохання подружжя (або одного з них). У цьому випадку до предмету доказування включається тимчасовий характер причин розладу в сім'ї, тому що інакше затягування процесу по справі недоцільно.

Якщо заходи щодо примирення подружжя виявилися безрезультатними і подружжя (один з них) наполягають на розірванні шлюбу, то суд зобов'язаний розірвати шлюб. Відповідно в цьому випадку суддя повинен буде встановити факт того, що заходи примирення дійсно виявилися безрезультатними і що хоча б один з подружжя наполягає на розірванні шлюбу.

Для підтвердження факту роздільного проживання подружжя, фактичного розлучення між ними адвокат може надати суду: довідку міграційної служби про реєстрацію одного з подружжя поза місцем реєстрації другого; довідку з місця роботи одного з подружжя в іншому місті поза місцем реєстрації та роботи другого з подружжя та ін;

Підтвердити факт подружньої зради або фактичних шлюбних відносин з іншою особою адвокат може за допомогою:

- копії рішення суду про встановлення батьківства чоловіка щодо дитини, народженої іншою жінкою;
- копії рішення суду про встановлення батьківства дитини, народженої дружиною, у відношенні іншої особи;

- виписки з книги органів РАЦСу про добровільне визнання чоловіком батьківства щодо дитини, народженої іншою жінкою;
- виписки з книги органів РАЦСу про добровільне визнання батьківства іншою особою щодо дитини, народженої дружиною та ін;

Для того, щоб підтвердити інші обставини, які свідчать про неможливість подальшого спільного проживання подружжя і збереження сім'ї, адвокат подає:

- копію рішення суду про обмеження дієздатності одного з подружжя внаслідок зловживання спиртними напоями або наркотичними речовинами;
- довідку з медичного закладу про звернення одного з подружжя з приводу завданих побоїв;
- довідку з медичного закладу про наявність захворювання, що перешкоджає народженню дітей;
- інші письмові докази.

Крім того, адвокат може підтверджувати викладені ними обставини посиланнями на показання свідків сусідів, родичів, друзів, товаришів по службі і колег подружжя.

Сподіваємося, що дана стаття буде застосована в адвокатській практиці і допоможе адвокату відстояти позицію у справі завдяки формуванню ним правильного ті змістовного предмету доказування.

Любімова О.Є.

*студентка 5-го курсу факультету адвокатури
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ АДВОКАТА НА РІЗНИХ СТАДІЯХ ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Право на звернення особи до суду за захистом своїх порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи інтересів, а також на отримання професійної правничої допомоги закріплене безпосередньо в Конституції України, Цивільному процесуальному кодексі України, Законі України «Про судоустрій і статус суддів», Законі України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» та інших нормативно-правових актах.

Особливістю правової допомоги адвоката в цивільному процесі є те, що вона не обмежується участю його як представника. Він, як правило, складає позовну заяву, розробляє правову позицію позивача збирає документи, зокрема шляхом запиту або ознайомлення з ними на місці, консультує свого клієнта, готує його до участі в суді, а також готує свідків до дачі пояснень тощо (Сафулько С. Ф., Зейкан Я. П. Щодо повноважень адвоката в цивільному процесі. // Вісник Верховного суду України. – 2009. – № 11 (111). – С. 45.).

Законність та обґрунтованість судового рішення, оперативність вирішення цивільної справи напряму залежать від повноти підготовки матеріалів, які надаються до суду ще на стадії звернення до суду. Саме недооцінка значення цієї стадії процесу та формальне ставлення до неї зумовлюють затягування розгляду справи в майбутньому та призводять до постановлення необґрунтованих рішень, що, у свою чергу, є перешкодою в захисті невизнаних або оспорюваних прав чи інтересів особи, понесення нею додаткових витрат, пов'язаних з подальшим оскарженням таких рішень.

Детальне опрацювання адвокатом матеріалів, наданих клієнтом, сприяє можливості визначитися з предметом позову та складом сторін, наявністю основних підстав для звернення до суду, наявністю чи відсутністю базових доказів, необхідністю отримання нових доказів, необхідністю вжиття заходів щодо забезпечення позову, вчинення інших процесуальних дій, спрямованих на обґрунтування позиції (Єфанова Н. С. Адвокат у цивільному процесі – основні принципи та завдання. – [Електронний ресурс]: – Режим доступу: <https://clck.ru/ADzJo>).

Перед складанням позовної заяви адвокат виконує значну і складну допроцесуальну роботу з вивчення матеріалів справи і написання заяви. Матеріали справи складаються з усних пояснень заінтересованих осіб і поданих ними документів, що містять відомості, які мають значення для справи (договорів, квитанцій, актів, листів службового і особистого характеру тощо).